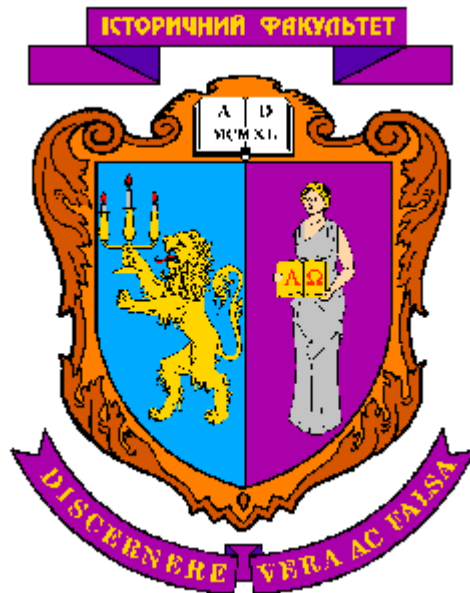


Львівський національний університет імені Івана Франка  
Історичний факультет  
Кафедра світової історії модерного часу



ІСТОРІЯ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ  
ТА АМЕРИКИ ХХ-ХХІ ст.  
Плани семінарських занять

Частина 1 (1918–1945)

Уклав проф. Руслан СІРОМСЬКИЙ

Львів – 2021

**Сіромський, Руслан. Історія Західної Європи та Америки ХХ – ХХІ ст.: плани семінарських занять. Частина 1 (1918–1945). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. 38 с.**

Відповідальний за випуск: декан історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, д-р історич. наук, проф. Степан Качараба

*Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.)*

Плани семінарських занять з курсу “Історія Західної Європи та Америки ХХ–ХХІ ст. Частина 1 (1918–1945)” охоплюють найважливіші і найбільш дискусійні проблеми розвитку країн Заходу, висвітлення яких покликане розкрити цілісну картину історичного процесу – з кінця Першої світової війни до завершення Другої світової війни. Видання розраховане на студентів гуманітарних факультетів, викладачів й усіх, хто цікавиться історією.

## ЗМІСТ

Передмова.....	4
<b>Семінарське заняття 1. Формування повоєнного світопорядку: Версальська система міжнародних відносин.....</b>	<b>8</b>
<b>Семінарське заняття 2. Соціально-політичні потрясіння перших повоєнних років.....</b>	<b>11</b>
<b>Семінарське заняття 3. Суперечності Версальського світопорядку та пошуки нових форм міжнародної співпраці.....</b>	<b>14</b>
<b>Семінарське заняття 4. Особливості економічного розвитку країн Заходу міжвоєнного часу.....</b>	<b>17</b>
<b>Семінарське заняття 5. Політична радикалізація у міжвоєнній Європі.....</b>	<b>19</b>
<b>Семінарське заняття 6. Тоталітарні режими в країнах Європи: становлення та особливості.....</b>	<b>22</b>
<b>Семінарське заняття 7. Ескалація міжнародної напруженості (1936–1939 рр.).....</b>	<b>25</b>
<b>Семінарське заняття 8. Духовний світ західної людини міжвоєнного часу.....</b>	<b>28</b>
<b>Семінарське заняття 9–10. Проблеми історії Другої світової війни (1939–1945 рр.).....</b>	<b>30</b>
Питання на екзамен.....	35
Рекомендована література до курсу ( <i>підручники, посібники, загальні праці</i> )	37

## ПЕРЕДМОВА

*Семінарські заняття*, як форма аудиторної навчальної роботи, покликані сприяти поглибленню, систематизації і засвоєнню знань студентів, формуванню культури спілкування та провадження наукової дискусії. Запорукою змістовно проведеного семінарського заняття є максимальне залучення студентів до з'ясування сутності проблем, винесених на розгляд. Обговорення питань плану відбувається відповідно до правил наукової дискусії та полемічної етики. Викладач головно виконує роль модератора – обґрунтовує актуальність теми, спрямовує обговорення доповідей, ставить проблемні запитання, оцінює знання студентів. Опитування студентів на семінарі відбувається як за бажанням студента, так і за викликом викладача. Крім основних виступів студентів на семінарі, викладач оцінює також істотні доповнення до викладеної проблеми.

На семінарські заняття з нормативного курсу *“Історія Західної Європи та Америки ХХ-ХХІ ст.”* виносяться теми, які розкривають найістотніші аспекти розвитку країн Заходу після Першої світової війни і до завершення Другої світової війни. Проблематика семінарів відповідає затвердженій навчальній програмі та корелюється з тематикою лекційних занять.

**Мета курсу:** використовуючи джерельні матеріали та найновіші здобутки історіографії, сформуванню у студентів розуміння головних етапів та подій в історії країн Західної Європи та Північної Америки першої половини ХХ ст.

Для підготовки до семінарів подано перелік джерел та спеціальної літератури. При цьому зважалося на два моменти: 1) наявність зазначених позицій літератури у вільному доступі в бібліотеках (або ж у мережі Інтернет); 2) актуальність, об'єктивність і фактографічна насиченість видань. Утім, пропоновані джерела та література в жодному випадку не обмежують студента, а навпаки, стимулюють його до ширших пошуків.

**Алгоритм підготовки до семінарського заняття** передбачає такі послідовні кроки:

❶ ознайомлення з темою, метою, планом та методичними рекомендаціями до заняття. Знайомство із проблемою доцільно починати з вивчення відповідних розділів у навчальних посібниках (або ж загальних дослідженнях), список яких додається;

❷ опрацювання рекомендованої літератури із занотовуванням найважливіших думок;

❸ формулювання власного бачення чи принаймні ставлення до кожної проблеми;

❹ укладення конспекту семінарського заняття. При виступі студент може користуватися власноруч зробленими записами, але механічне

зачитування написаного не вітається (подібно як використання ксерокопій з підручників чи іншої літератури; виняток складають лише ксерокопії документів). У конспектах повинні міститися виписки з джерел та спеціальної літератури, що засвідчують планомірну підготовку студента і відображають його готовність до обговорення передбачених питань. Виступи студентів, побудовані лише за матеріалом одного посібника, вважаються недостатніми.

*Форми проведення семінарських занять* можуть бути різноманітними, але оптимальним у нашому випадку є семінар-бесіда. Проведення такого заняття побудовано на основі виступу (бажано передбачити також опонування до кожної доповіді) та подальшої евристичної бесіди, під час якої студенти шукають відповіді на питання проблемного характеру. Найефективнішим видом евристичної бесіди є дискусія, що базується на обміні думками, доповненнях, запереченнях. Вона привчає студентів самостійно мислити, сприяє розвитку аналітичних навичок, розвиває здатність до виваженої аргументації, обстоювання власної точки зору, поваги думки інших. Одне із передбачених питань семінарського заняття рекомендується розглядати у формі “експертного аналізу”, що надасть можливість залучити до роботи більшу кількість студентів.

*Система контролю знань:* Оцінювання студентів здійснюється на основі рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів. Остаточний рейтинг визначається як сума оцінювання роботи студента **впродовж семестру (50 балів)** та набраними балами **на екзамені (50 балів)**. **До екзамену не допускаються студенти, котрі за семестр набрали менше 21-го балу.** Вони мають змогу скласти екзамен лише за талоном №2, виконавши перед тим визначену викладачем додаткову роботу з метою набрати необхідні бали для допуску до екзамену (наприклад, певну письмову роботу). Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях – **35 балів**. Крім того, студенти впродовж семестру пишуть одне контрольне тестування (**5 балів**), що проводиться з метою перевірки і закріплення пройденого матеріалу шляхом відповідей на тести відкритого типу та готують презентацію на довільну обрану тему із запропонованого переліку питань на іспит (**10 балів**). Пропущене без поважної причини тестування не переписується, а у відповідній графі журналу виставляється “0”.

*Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях:* Оцінювання студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною системою. Пропонується якісне оцінювання знань шляхом виставлення балів від “1” до “5”. Позначення “0” виставляється студентові за відмову відповідати через непідготовленість або не розкриття проблеми. Зауважимо, що “0” не відпрацьовується. Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє

**арифметичне помножене на коефіцієнт (коефіцієнт 7).** Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів і поділена на кількість занять, в яких він брав участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини береться до уваги при вирахуванні середнього арифметичного. Студентові надається можливість у межах двох тижнів відпрацювати пропущене з поважної причини заняття, надавши попередньо довідку про хворобу (відрадження і т. п.). При цьому **виставлення оцінки не передбачається**, але відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. У випадку, коли студент пропустив семінарське заняття без поважної причини або вчасно не відпрацював, **“н” прирівнюється до “0”** і враховується при підрахунку середнього арифметичного. Студент, котрий пропустив більше третини занять вважається таким, що не виконав навчальної програми і не допускається до іспиту.

Екзамен відбувається у письмовій формі без наступного обговорення. До перевірки письмових робіт, крім лектора, залучаються викладачі, котрі впродовж семестру вели семінарські заняття. Екзаменаційний білет складається з двох частин: *перша* – тестові питання (20 балів), покликані продемонструвати знання студентами основних фактів історії; *друга* – два теоретичних питання (кожне по 15 балів; сумарно 30 балів), де враховуватиметься розуміння історичних подій і процесів, уміння їх критично осмислювати, логічно і грамотно викладати матеріал. **У випадку відсутності відповіді на теоретичні питання, результати тестових завдань не враховуватимуться (і навпаки).** За умови карантинних обмежень і навчання в онлайн-формі, іспит відбуватиметься в системі *Moodle*.

### ШКАЛА ПЕРЕРАХУНКУ ОЦІНОК

Оцінка в балах	Оцінка	Код оцінки	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	відмінно	5	A
81-89	дуже добре	4	B
71-80	добре		C
61-70	задовільно	3	D
51-60	достатньо		E
21-50	Допускається до здачі екзамену		
До 21 (за роботу в семестрі)	незадовільно (оцінка виставляється автоматично)	2	FX
Сумарна к-ть балів після здачі талону № 1, 2 (0 до 50)	незадовільно	2	FX
Сумарна к-ть балів після здачі за талоном “К” (0 до 50)	незадовільно	2	F

## **Перелік скорочень назв періодичних видань**

*Вісник Львівського університету. Серія історична* – **ВЛУ**

*“І”: Незалежний культурологічний часопис* – **“І”**

*Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки* – **МЗУ**

*Наукові зошити історичного факультету* – **НЗІФ**

*Український історичний журнал* – **УІЖ**

## ФОРМУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТОПОРЯДКУ: ВЕРСАЛЬСЬКА СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

1. Нова геополітична розстановка сил у світі після війни
2. Паризька конференція 1919–1920 рр. Система мирних договорів
3. Українське питання в політиці західних держав (1918–1923 рр.)

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Peace Treaty of Versailles (28 June, 1919) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1919%20\(06\)%2028.myr.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1919%20(06)%2028.myr.php)
2. President Woodrow Wilson's Fourteen Points (8 January, 1918) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1918%20\(01\)%2008.Wilson.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1918%20(01)%2008.Wilson.php)
3. Romer E. *Pamiętnik paryski (1918–1919)*. Wrocław, 1989.
4. Treaty of Peace with Austria (St. Germain-en-Laye, 10 September 1919) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/1920/3.html>
5. Wilson W. *Kształtowanie losów świata*. Warszawa, 1924.
6. Wilson W. *The New Freedom: A Call for the Emancipation of the Generous Energies of a People*. Leipzig, 1919.

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Ачканазі Б. *Проблеми безпеки у політичному житті Франції 1918–1920*. Київ, 2005.
2. Борщак І. Один фрагмент із дипломатичної акції Союзних держав супроти України (переклад із VII-ої глави французької праці “Україна на мировій конференції 1919–1923”). *Червона калина: іст. календар-альманах на 1939 рік*. Львів, 1938. Т. 18: Україна на дипломатичному фронті.
3. Борщак І. Як була зорганізована Мiroва Конференція 1919 р. *Червона калина: іст. календар-альманах на 1939 рік*. Львів, 1938. Т. 18: Україна на дипломатичному фронті.
4. Брюбейкер Р. *Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі*. Пер. з англ. Львів, 2006.
5. Веденєєв Д. Українська делегація на мирній конференції в Парижі. *Міжнародні зв'язки України: наук. пошуки і знахідки: зб. наук. пр. НАН України*. Київ, 1993. Вип. 4.



6. Віднянський С. Велика війна 1914–1918 років і проблеми національного державотворення у Центрально-Східній Європі. *Міжнародні зв'язки України: наук. пошуки і знахідки: зб. наук. пр.* Київ, 2014. Вип. 23.
7. Головченко В. Дебют новітньої української дипломатії на Паризькій мирній конференції 1919 р. *Київська старовина*. 2003. №6.
8. Городня Н. Їм потрібні були сильні союзники: Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919 року. *Політика і час*. 1995. №11.
9. Гошуляк І. “Українське питання” на Паризькій мирній конференції 1919 р. *Діалог*. 2002. №2.
10. Граціозі А. *Війна і революція в Європі, 1905–1956*. Пер. з італ. Київ, 2005.
11. Дацків І. Дипломатія ЗУНР на Паризькій мирній конференції 1919 р. *УІЖ*. 2009. №5.
12. Дюрозель Ж.-Б. *Історія дипломатії від 1919 року до наших днів*. Пер. з фр. Київ, 1995.
13. Кошпель О., Пархомчук О. *Міжнародні відносини ХХ століття: навч. посіб.* Київ, 1999.
14. Косик В. *Франція та Україна. Становлення української дипломатії (березень 1917 – лютий 1918)*. Львів, 2004.
15. Кушнір В. Українське питання на форумі Ліги Націй (1920–1922 рр.). *НЗІФ*. 1997. Вип. 1.
16. Сирота Р. Роберт Вільям Сітон-Вотсон і Українська революція (з історії британської політики у Східній Європі в 1917–1918 роках). *ВЛУ*. 2002. Вип. 37.
17. Сирота Р. “*The New Europe*” і британський дискурс України 1916–1920 років. *Записки наукового товариства імені Шевченка*. Т. ССІІ: Праці історико-філософської секції. Львів, 2006.
18. Сич О. *Сполучені Штати Америки у міжвоєнний період (1918–1939 рр.)*. Чернівці, 2003.
19. Сіромський Р. “До Різдва все завершиться...”: коротка історія Першої світової війни (1914–1918 рр.). Львів, 2018.
20. Соловійова В. *Українська дипломатія у країнах Центральної Європи 1917–1920 рр.* Донецьк, 2004.
21. Федорович В. Справа Східної Галичини на Паризькій мирній конференції. *Вісті комбатанта*. Торонто, 1981. №1.
22. Цветков Г. *Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: Навч. посібник*. Київ, 1997.
23. Andelman D. *A Shattered Peace: Versailles 1919 and the Price We Pay Today*. New York, 2008.
24. Cohrs P. *The Unfinished Peace after World War I: America, Britain and the Stabilization of Europe, 1919–1932*. Cambridge, 2008.
25. MacMillan M. *Paris 1919: Six Months That Changed the World*. New York, 2006.
26. *The Treaty of Versailles: A Reassessment after 75 Years*. Ed. by M. Voemeke and others. Cambridge, 1998.

27. Tooze A. *The Deluge: The Great War and the Remaking of Global Order*. London, 2014.

## СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПОТРЯСІННЯ ПЕРШИХ ПОВОЄННИХ РОКІВ

1. Реакція в Західному світі на жовтневий переворот 1917 р. в Росії
2. Розпад монархії Габсбургів та утворення нових незалежних держав
3. Розвиток Німеччини після “листопадової” революції 1918 р. Веймарська конституція.

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Акт зречення Вільгельма II (28 листопада 1918 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1918%20\(11\)%2028.akt.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1918%20(11)%2028.akt.php)
2. “Маніфест” імператора Австро-Угорщини Карла I (11 листопада 1918 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1918.manifest\\_Karla\\_I.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1918.manifest_Karla_I.php)
3. Німеччина і революція в Росії. 1915–1918. Документи з архіву німецького Міністерства закордонних справ (англ.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://unknownwar.info/----1915---1918--\\_882/](http://unknownwar.info/----1915---1918--_882/)
4. Цвейг С. Повернення до Австрії після війни. “І”. 2014. Чис. 75.
5. Churchill W. *The Aftermath: The World Crisis, 1918–1928*. New York, 1929.
6. Deutsches Reich: „Die Verfassung des Deutschen Reichs“ [„Weimarer Reichsverfassung“] [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.lwl.org/westfaelische-geschichte/portal/Internet/finde/langDatensatz.php?urlID=843&url\\_tabelle=tab\\_quelle](http://www.lwl.org/westfaelische-geschichte/portal/Internet/finde/langDatensatz.php?urlID=843&url_tabelle=tab_quelle)
7. Noske G. *Von Kiel bis Kapp: zur Geschichte der Deutschen Revolution*. Berlin, 1920.
8. Treaty of Peace with Austria (St. Germain-en-Laye, 10 September 1919) [Електронний ресурс] [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/1920/3.html>

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Вандич П. *Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодні*. Київ, 2004.
2. Ватлін А. Советське відлуння у Баварії 1918–1919 років. “І”. 2014. Чис. 75.
3. Віднянський С. Розпад Австро-Угорської імперії і проблеми національного державотворення в Центрально-Східній Європі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія*. 2011. Вип. 27.
4. Геллетлі Р. *Ленін, Сталін і Гітлер: Доба соціальних катастроф*. Пер. з англ. Київ, 2011.

5. Граціозі А. *Війна і революція в Європі, 1905–1956*. Пер. з італ. Київ, 2005.
6. Мотиль О. *Підсумки імперій: занепад, розпад і відродження*. Пер. з англ. Київ, 2009.
7. Ротшильд Дж. *Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами*. Пер. з англ. Київ, 2001.
8. Снайдер Т. *Червоний князь: таємниці життя габсбурзького ерцгерцога*. Пер. з англ. Київ, 2011.
9. Тейлор А Дж. *Габсбурзька монархія 1809–1918*. Пер. з англ. Львів, 2002.
10. Фісанов В. *Програне суперництво. (США та Австро-Угорщина у Центральній Європі в роки Першої світової війни): Монографія*. Чернівці, 1999.
11. Цьолнер Е. *Історія Австрії*. Пер. з нім. Львів, 2001.
12. Шульце Г. *Історія Німеччини*. Пер. з нім. Київ, 2010.
13. Batowski H. *Rozpad Austro-Węgier 1914–1918 (sprawy narodowościowe i działania dyplomatyczne)*. Kraków, 1982.
14. Czubiński A. *Rewolucja 1918–1919 w Niemczech*. Poznań, 1977.
15. Erdmann K. *Die Weimarer Republik*. München, 1981.
16. Fitzpatrick Sh. *The Russian Revolution*. New York, 2008.
17. Österreich November 1918. *Die Entstehung der Ersten Republik*. Wien, 1986.
18. Pipes R. *Three "Whys" of the Russian Revolution*. London, 1996.
19. Schell J. *The Mass Minority in Action: France and Russia* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.chrisknight.co.uk/wp-content/uploads/2012/08/The-Mass-Minority-in-Action.pdf>
20. Sked A. *The Decline and Fall of the Habsburg Empire, 1815–1918*. London, 1989.
21. Vocelka K. *Geschichte Österreichs: Kultur. Gesellschaft. Politik*. Graz, 2000.
22. Wereszycki H. *Historia Austrii*. Wrocław, 1986.

## СУПЕРЕЧНОСТІ ВЕРСАЛЬСЬКОГО СВІТОПОРЯДКУ ТА ПОШУКИ НОВИХ ФОРМ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ

1. Ліга Націй в системі міжнародної безпеки
2. Німецько-радянське зближення 1920-х років
3. Локарнська конференція 1925 р. Рейнський гарантійний пакт

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. League of Nations Treaty Series // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.worldlii.org/int/other/LNTSer/>
2. *Shulhyn O. La Société des Nations et les réfugiés ukrainiens: lettre ouverte de M. Alexandre Choulguine à M. le docteur Fridtjof Nansen. –Paris, 1929.*
3. Supplementary Agreement to the German-Russian Agreement (Treaty of Rapallo, April 16, 1922); November 5, 1922 [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1922\(11\)05.German-Russian.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1922(11)05.German-Russian.php)
4. *Wilson W. Appeal for Support of the League of Nations* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/ww40.htm>

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Акунін О. Ліга Націй крізь призму діяльності та причини її краху // [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Nvmdu/Ist/2010\\_3\\_29/19\\_29.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdu/Ist/2010_3_29/19_29.pdf).
2. Ачкіназі Б. *Проблеми безпеки у політичному житті Франції 1918–1920.* Київ, 2005.
3. Газін В. *Економіка і зовнішня політика Веймарської республіки (1925–1933): східноєвропейські аспекти.* Кам'янець-Подільський, 1999.
4. Дюррозель Ж.-Б. *Історія дипломатії від 1919 року до наших днів.* Пер. з фр. Київ, 1995.
5. Колісниченко К. *Ліга Націй у розвитку міжнародного права.* Одеса, 2011.
6. Рубаха Ю. *Ліга Націй як міжнародний інструмент підтримання миру і безпеки в світі.* Львів, 2008.
7. Цветков Г. *Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: Навч. посібник.* Київ, 1997.
8. *Червона армія і рейхсвер: військово-технічна співпраця у 1922–1933 роках.* І. Ветров, О. Шевченко. Київ, 2008.
9. Bracher K. *Turning Points in Modern Times: Essays on German and European History.* Cambridge, 1995.

- 10.Cesarz Z. *Polska a Liga Narodów: kwestie terytorialne w latach 1920–1925: studium prawno-polityczne*. Wrocław, 1993.
- 11.Fink C. *The Genoa Conference: European Diplomacy, 1921–1922*. Chapel Hill, 1984.
- 12.Lamb R. *The Drift to War, 1922–1939*. New York, 1989.
- 13.Steiner Z. *The Lights that Failed: European International History, 1919–1933*. Oxford, 2005.

## ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЗАХОДУ МІЖВОЄННОГО ЧАСУ

1. Проблема реституції майна у відносинах країн Заходу з Радянською Росією / СРСР
2. Репараційне питання. Плани Дауеса та Юнга
3. Особливості економічної кризи 1929–1933 рр. в країнах Заходу: причини, способи подолання, наслідки

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Keynes J. M. A Revision of the Treaty: Being a Sequel to the Economic Consequences of the Peace. – New York, 1922.
2. United States Department of State / Papers relating to the foreign relations of the United States, 1921 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://digicoll.library.wisc.edu/cgi-bin/FRUS/FRUS-idx?type=article&did=FRUS.FRUS1921v02.i0004&id=FRUS.FRUS1921v02&isize=M>

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Коломойцев В. *100 днів президента Ф. Д. Рузвельта*. Київ, 1997.
2. Коляда І. *“Новий курс” Ф. Д. Рузвельта і права опозиція. (Негативістська опозиція “Новому курсові” та методи її нейтралізації адміністрації Ф. Д. Рузвельта (1932–1936 рр.)).* Київ, 2000.
3. Сич О. *Сполучені Штати Америки у міжвоєнний період (1918–1939 рр.)*. Чернівці, 2003.
4. Шумпетер Й. *Капіталізм, соціалізм і демократія*. Пер. з англ. Київ, 1995.
5. Rothbard M. *America's Great Depression*. New York, 2000.
6. Van den Berg H. *Economic Growth and Development: An Analysis of Our Greatest Economic Achievements and Our Most Exciting Challenges*. Boston, 2001.
7. Hannsgen G., Papadimitriou D. B. *Lessons from the New Deal: Did the New Deal Prolong or Worsen the Great Depression?* [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.levyinstitute.org/pubs/wp\\_581.pdf](http://www.levyinstitute.org/pubs/wp_581.pdf)
8. Rauchway E. *The Great Depression & The New Deal: A Very Short Introduction*. Oxford, 2008.

## ПОЛІТИЧНА РАДИКАЛІЗАЦІЯ У МІЖВОЄННИЙ ЄВРОПІ

1. Комуністичний рух у країнах Західної Європи
2. Італійський фашизм: генеза та ідейні засади
3. Доктрина німецького націонал-соціалізму

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Геббельс Й. Комунізм без маски (Промова на щорічному партійному з'їзді НСДАП, 13 вересня 1935 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1935\(09\)13.goebbels.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1935(09)13.goebbels.php)
2. Гітлер А. "Ми хочемо створити Велику Німеччину, яка об'єднає всі германські народи" [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1923.hitler.php>
3. Муссоліні Б. Доктрина фашизму [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1932.Mussolini.php>
4. Програма фашистського руху (1919 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1919.Fasci\\_Italiani.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1919.Fasci_Italiani.php)
5. Програма NSDAP-25 пунктів (1920) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1920.Hitler.php>
6. *Das Dritte Reich: Deutsche Geschichte, 1933–1945: Eine Dokumentation.* Bonn, 1990.
7. Hitler A. *Monologe im Fuehrerhauptquartier, 1941–1944.* Hamburg, 1980.
8. Goebbels J. *Vom Kaiserhof zur Reichskanzlei: Eine historische Darstellung in Tagebuchblättern, (Vom 1. Januar 1932 bis zum 1. Mai 1933).* München, 1943.

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Арендт Х. *Джерела тоталітаризму.* Київ, 2002.
2. Безансон А. *Лихо століття: про комунізм, нацизм та унікальність Голокосту.* Пер. з фр. Київ, 2007.
3. Борисенко О. *Гітлер. Невивчений урок історії.* Київ, 2019.
4. *Відкритість. Суспільство. Влада. Від Нантського едикту до падіння комунізму.* Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі. Пер. з фр. Київ, 2008.
5. Граціозі А. *Війна і революція в Європі, 1905–1956.* Пер. з італ. Київ, 2005.
6. Єрмоленко В. *Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі XIX–XX століть.* Київ, 2019.
7. Зонтгаймер К. *Як нацизм прийшов до влади.* Пер. з нім. Київ, 2009.
8. Куртуа С. *Більшовизм à la française.* Пер. з фр. Київ, 2012.
9. Порівняльня тоталітарних режимів // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.edulec.com/porivnyalnya-totalitarnix-rezhimiv-ua/987/>



10. Сен-Сернен Б. Зло у XX столітті. "І". 2002. Чис. 26.
11. Сервіс Р. *Товариші. Комунізм: світова історія*. Пер. з англ. Київ, 2012.
12. Фюре Ф. *Минуле однієї ілюзії. Нарис про комуністичну ідею у XX столітті*. Пер. з фр. Київ, 2007.
13. Шпорлюк Р. *Комунізм і націоналізм*. Київ, 1998.
14. Шумпетер Й. *Капіталізм, соціалізм і демократія*. Пер. з англ. Київ, 1995.
15. *Deutschland, 1933–1945: Neue Studien zur nationalsozialistischen Herrschaft*. Hrsg. von Karl Dietrich Bracher, M. Funke, H.-A. Jacobsen. Düsseldorf, 1992.
16. Halhuber M.-J. *"Mein Kampf" – heute wieder gelesen*. Innsbruck, 1993.
17. Kershaw I. *Der NS-Staat: Geschichtsinterpretationen und Kontroversen im Überblick*. Reinbek bei Hamburg, 1994.
18. Kozub-Ciembroniewicz W. *Doktryny włoskiego faszysmu i antyfaszysmu w latach 1922–1939*. Kraków, 1992.
19. Maser W. *Adolf Hitler: Legende, Mythos, Wirklichkeit*. München, 1993.
20. Rauscher W. *Hitler und Mussolini: Macht, Krieg und Terror*. Graz, 2001.
21. Schmitz-Berning C. *Vokabular des National-Sozialismus*. Berlin, 2000.

## ТОТАЛІТАРНІ РЕЖИМИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

1. Політична система Третього Райху
2. Формування тоталітарної держави в Італії
3. Фашизм, нацизм, більшовизм: порівняльна характеристика

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Орвел Дж. *Колгосп тварин*. Пер. з англ. Київ, 2015.
2. Рем Е. Чому С.А.? Виступ перед представниками дипломатичного корпусу (Берлін, 7 грудня 1933 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1933\(12\)07.Why\\_S.A.php](http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1933(12)07.Why_S.A.php)
3. Das Dritte Reich: Deutsche Geschichte, 1933–1945: Eine Dokumentation. – Bonn, 1990.
4. Hitler A. *Monologe im Führerhauptquartier, 1941–1944*. Hamburg, 1980.
5. Goebbels J. *Vom Kaiserhof zur Reichskanzlei: Eine historische Darstellung in Tagebuchblättern, (Vom 1. Januar 1932 bis zum 1. Mai 1933)*. München, 1943.

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Арендт Х. *Джерела тоталітаризму*. Київ, 2002.
2. Безансон А. *Лихо століття: про комунізм, нацизм та унікальність Голокосту*. Пер. з фр. Київ, 2007.
3. Геллетлі Р. *Ленін, Сталін і Гітлер: Доба соціальних катастроф*. Пер. з англ. Київ, 2011.
4. Давлєтов О. *“Гітлерюгенд”: від “Загону Адольфа Гітлера” до єдиної державної молодіжної організації “третього рейху” (1922–1939 рр): нариси*. Запоріжжя, 2006.
5. Дем’яненко Б. Порівняльний аналіз італійської та сталінської моделей тоталітаризму. *Нова політика*. 1998. №3.
6. Зонтгаймер К. *Як нацизм прийшов до влади*. Пер. з нім. Київ, 2009.
7. Козицький А. *Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ столітті (причини, особливості, наслідки)*. Навчальний посібник. Львів, 2012.
8. Куртуа С. *Більшовизм à la française*. Пер. з фр. Київ, 2012.
9. Порівняльна тоталітарних режимів // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.edulec.com/porivnyalna-totalitarnix-rezhimiv-ua/987/>
10. Сервіс Р. *Товариші. Комунізм: світова історія*. Пер. з англ. Київ, 2012.
11. Фюре Ф. *Минуле однієї ілюзії. Комуністична ідея у ХХ столітті*. Пер. з фр. Київ, 2007.

12. Шпорлюк Р. *Комунізм і націоналізм*. Київ, 1998.
13. *Deutschland, 1933–1945: Neue Studien zur nationalsozialistischen Herrschaft*. Hrsg. von Karl Dietrich Bracher, M. Funke, H.-A. Jacobsen. Düsseldorf, 1992.
14. Evans R. *The Coming of the Third Reich*. London, 2004.
15. Halhuber M.-J. *“Mein Kampf” – heute wieder gelesen*. Innsbruck, 1993.
16. Kershaw I. *Der NS-Staat: Geschichtsinterpretationen und Kontroversen im Überblick*. Reinbek bei Hamburg, 1994.
17. Kozub-Ciembroniewicz W. *Doktryny włoskiego faszysmu i antyfaszysmu w latach 1922–1939*. Kraków, 1992.
18. Maser W. *Adolf Hitler: Legende, Mythos, Wirklichkeit*. München, 1993.
19. Rauscher W. *Hitler und Mussolini: Macht, Krieg und Terror*. Graz, 2001.
20. Schmitz-Berning C. *Vokabular des National-Sozialismus*. Berlin, 2000.
21. *Totalitarian and authoritarian regimes in Europe*. New York, 2006.

## ЕСКАЛАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ (1936–1939 рр.)

1. Громадянська війна в Іспанії: реакція міжнародної спільноти
2. Політика “умиротворення”: аншлюс Австрії та Мюнхенська угода 1938 р.
3. Пакт Молотова-Ріббентропа 1939 р. і таємний додаток до нього

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Нота іспанського міністра іноземних справ Англії (8 січня 1937 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hai-nuzhnyk.in.ua/doc2/1937%20\(01\)%2008.nota.php](http://www.hai-nuzhnyk.in.ua/doc2/1937%20(01)%2008.nota.php)
2. Орвел Дж. *Данина Каталонії*. Пер. з ісп. Київ, 2017.
3. Haile Selassie. Appeal to the League of Nations, June 1936 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/selassie.htm>
4. Molotov V. *O ratyfikacji sowiecko-niemieckiej umowy o nieagresji: Inform. przewodn. Rady Komisarzy Ludowych ZSRR i komisarza ludowego Spraw Zagranicznych W. Molotowa na 4 nadzwyczaj. sesji Rady Najwyższej ZSRR. 31 sierpnia 1939 roku.* [Б.м.в], 1939.

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Граціозі А. *Війна і революція в Європі, 1905–1956*. Пер. з італ. Київ, 2005.
2. Іваницька О. *Франко – каудильйо Іспанії*. Вінниця, 2002.
3. Кравчук О. *Судетські німці в історії Центральної Європи*. Вінниця, 2012.
4. Alpert M. *A New International History of the Spanish War*. London, 1994.
5. Beevor A. *The Spanish Civil War*. London, 2006.
6. Bracher K. *Turning Points in Modern Times: Essays on German and European History*. Cambridge, 1995.
7. Faber D. *Munich, 1938: Appeasement and World War II*. New York, 2008.
8. Fraser R. *Blood of Spain. An Oral History of the Spanish Civil War*. New York, 1979.
9. Gola B. *Dylematy krwi i sprawiedliwości: Hiszpańska wojna domowa 1936–1939 w myśli politycznej i politologicznej*. Wrocław, 1993.
10. McDonough F. *The Origins of the First and Second World Wars*. Cambridge, 2013.
11. Preston P. *A Concise History of the Spanish Civil War*. London, 1996.
12. Volsansky G. *Pakt auf Zeit: Das Deutsch-österreichische Juli-Abkommen 1936*. Wien, 2001.

## ДУХОВНИЙ СВІТ ЗАХІДНОЇ ЛЮДИНИ МІЖВОЄННОГО ЧАСУ

1. Інтелектуальні роздуми про занепад європейської цивілізації (на основі творів Ф. Ніцше, О. Шпенглера, К. Ясперса)
2. Релігія і тоталітаризм (на прикладах міжвоєнної Італії та Німеччини)
3. “Століття мас”: масова людина і культура

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Барбюс А. *Вогонь: щоденник одного взводу*. Пер. з фр. Київ, 1958
2. Ортега-і-Гасет Х. *Вибрані твори*. Пер. з ісп. Київ, 1994.
3. Ортега-і-Гасет Х. *Бунт мас*. Пер. з есп. Нью-Йорк, 1965.
4. Ремарк Е.-М. *На Західному фронті без змін. Повернення. Три товариші: романи*. Пер. з англ. Харків, 2014.
5. Conciliation Treaty [Lateran Pacts of 1929] [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://biblelight.net/treaty.htm>
6. The Concordat [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://biblelight.net/treaty.htm>
7. The Financial Convention Annexed to the Treaty [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://biblelight.net/treaty.htm>

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Арон Р. *Опії інтелектуалів*. Пер. з фр. Київ, 2006.
2. Геффернен М. *Значення Європи. Географія та геополітика*. Пер. з англ. Київ, 2011.
3. *Історія Європейської ментальності*. Пер. з нім. За ред. П. Дінцельбахера. Львів, 2004.
4. *Культурні цінності Європи*. За ред. Г. Йоаса і К. Вігандта. Пер. з нім. Київ, 2014.
5. Лекомт Б. *Таємниці Ватикану*. Пер. з фр. Львів, 2012.
6. Носова А. *Людина у цивілізації: Захід і Схід*. Київ, 1998.
7. Орлова Т. *Розвиток європейської цивілізації*. Київ, 1997.
8. Bavaj R. “The West”: A Conceptual Exploration [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://ieg-ego.eu/en/threads/crossroads/political-spaces/political-ideas-of-regional-order/riccardo-bavaj-the-west-a-conceptual-exploration>
9. Brinton C. *Ideas and Men: The Story of Western thought*. Englewood Cliffs, 1963.
10. Hastings D. *Catholicism and the roots of Nazism*. Oxford, 2010.

11. Heschel S. *The Aryan Jesus: Christian Theologians and the Bible in Nazi Germany*. Princeton, 2008.
12. Kornat M. *Polityka równowagi 1934–1939. Polska między Wschodem a Zachodem*. Kraków, 2007.
13. Steigmann-Gall R. *The Holy Reich: Nazi Conceptions of Christianity, 1919–1945*. Cambridge, 2003.

## ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 рр.)

### Заняття 1.

1. Стратегії воюючих країн: порівняльний аналіз
2. Проблеми міжсоюзницьких відносин в антигітлерівській коаліції
3. Рух опору в окупованих країнах

### Заняття 2.

1. Особливості нацистського окупаційного режиму в країнах Європи
2. Прояви колабораціонізму
3. Військові злочини проти людства

### 📖 ДЖЕРЕЛА

1. Кьопп Г. *Навіщо я народилася дівчинкою? Сексуальні "подвиги" радянських визволителів*. Київ, 2011.
2. Маннергейм К. *Спогади*. Т. 1–2. Київ, 2020.
3. Розенберг А. Меморандум №1 (2 квітня 1941 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.hainyzhnyk.in.ua/doc2/1941\(04\)02.Rozenberg.php](http://www.hainyzhnyk.in.ua/doc2/1941(04)02.Rozenberg.php)
4. Черчіль В. *Спогади про Другу світову війну*. У 2-х т. Київ, 2018.
5. *Das Dritte Reich: Deutsche Geschichte, 1933–1945: Eine Dokumentation*. Bonn, 1990.
6. De Gaulle Ch. *Mémoires de Guerre*. Т. 1–3. Paris, 1954–1959.
7. *Dokumente zur englisch-französischen Politik der Kriegsausweitung*. Berlin, 1940.
8. Molotov V. *О ратыфікації sowiecko-niemieckiej umowy o nieagresji: Inform. przewodn. Rady Komisarzy Ludowych ZSRR i komisarza ludowego Spraw Zagranicznych W. Mołotowa na 4 nadzwycz. sesji Rady Najwyższej ZSRR. 31 sierpnia 1939 roku*. [Б.м.в], 1939.

### 📖 ЛІТЕРАТУРА

1. Берген Д. *Війна та геноцид. Коротка історія Голокосту*. Пер. з англ. Київ, 2021.
2. *Війна і міф. Невідома Друга світова*. За заг. Ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків, 2016.
3. Гон М. *Геноциди першої половини ХХ століття: порівняльний аналіз*. Івано-Франківськ, 2009.
4. Граціозі А. *Війна і революція в Європі, 1905–1956*. Пер. з італ. Київ, 2005.

5. Гриневич В. *Неприборкане різноголосся: Друга світова війна і суспільно-політичні настрої в Україні, 1939 – червень 1941 рр.* Дніпропетровськ, 2012.
6. Козицький А. *Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ ст. (причини, особливості, наслідки): навч. посіб.* Львів, 2012.
7. Косик В. *Україна і Німеччина у Другій світовій війні.* Пер. з франц. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.
8. Лисенко О. *Подолання “міфу війни”, або від якої спадщини ми відмовляємося: науковий дискурс, політика пам’яті та сучасні виклики (з приводу 70-річчя перемоги над нацизмом і фашизмом).* УІЖ. 2015. №2.
9. Плохій С. *Ялта. Ціна миру.* Харків, 2019.
10. Ріс Л. *Гітлер і Сталін. Тирани і Друга світова війна.* Київ, 2020.
11. Ріс Л. *Друга світова війна за зачиненими дверима. Сталін, нацисти і Захід.* Пер. з англ. Київ, 2010.
12. Роєнко В. *Друга світова війна. 1939–1945 роки.* Київ, 1994.
13. Снайдер Т. *Криваві землі: [Європа поміж Гітлером та Сталіним].* Київ, 2012.
14. Трубайчук А. *Друга світова війна. Коротка історія.* Київ, 1995.
15. Фенбі Дж. *Альянс: розповідь про те, як Сталін, Рузвельт і Черчіль виграли одну війну і почали іншу.* Пер. з англ. Київ, 2010.
16. Batowski H. *Agonia pokoju i początek wojny (sierpień–wrzesień 1939).* Poznań 1979.
17. Böhler J. *Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce.* Kraków, 2009.
18. Czubiński A. *Historia Drugiej Wojny Światowej 1939–1945.* Poznań, 2004.
19. Dębski S. *Między Berlinem a Moskwą. Stosunki niemiecko-sowieckie 1939–1941.* Warszawa, 2007.
20. Glantz M. D. *The Soviet-German War 1941–1945: Myths and Realities: A Survey Essay* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20110709141048/http://www.strom.clemson.edu/publications/sg-war41-45.pdf>
21. *Warfare and the Third Reich: The Rise and Fall of Hitler's Armed Forces.* New York, 1996.



## Питання на іспит

1. Країни Заходу на зламі епох: характерні риси історії новітнього часу
2. Завершення Першої світової війни. Плани великих держав щодо устрою повоєнного світу
3. Нова геополітична розстановка сил у світі після Першої світової війни
4. Реакція в Західному світі на жовтневий переворот 1917 р. в Росії
5. Створення та діяльність Ліги Націй
6. Паризька мирна конференція 1919–1920 рр. Версальський мирний договір
7. Система мирних договорів з переможеними у Першій світовій війні
8. Рішення Вашингтонської конференції 1921–1922 рр.
9. Українське питання в політиці західних держав (1918–1923 рр.)
10. Локарнська конференція 1925 р. Рейнський гарантійний пакт
11. Пан'європейський рух міжвоєнного періоду
12. Налагодження економічних взаємин у Європі. Генуезька та Гаазька конференції
13. Репараційне питання у міжнародних відносинах міжвоєнного часу
14. Особливості економічної стабілізації 1924–1929 рр. в країнах Заходу
15. Світова економічна криза 1929–1933 рр.: причини, перебіг та наслідки для Західного світу
16. Шляхи подолання наслідків “великої депресії” в країнах Заходу
17. Німецько-російське зближення 1920-х рр. Рапалльська угода
18. Еволюція політичних партій та ідеологій після Першої світової війни
19. Внутрішньополітичне становище США після Першої світової війни (1918–1922 рр.)
20. Доба “проспериті” у США
21. “Велика депресія” і політика адміністрації Г. Гувера у США
22. “Новий курс” Ф. Рузвельта
23. Розпад монархії Габсбургів та утворення нових незалежних держав
24. Внутрішньополітичний розвиток Великої Британії у перші повоєнні роки (1918–1923 рр.)
25. Особливості економічної стабілізації у Великій Британії (1924–1930 рр.)
26. Велика Британія в роки світової економічної кризи
27. Відцентрові тенденції у Британській імперії. Створення Ірландської держави
28. Внутрішньополітичний розвиток Італії у перші повоєнні роки (1918–1922 рр.)
29. Криза партійно-політичної системи Італії та прихід до влади фашистів
30. Ідейно-політичні засади італійського фашизму
31. Створення системи фашистської влади в Італії. Корпоративна держава
32. Зовнішня політика фашистської Італії (1922–1939 рр.)
33. Розвиток Німеччини після “листопадової” революції 1918 р. Веймарська конституція
34. Специфіка політичної та економічної стабілізації у Німеччині (1924–1929 рр.)
35. Економічна криза і крах демократії у Німеччині. Встановлення нацистського режиму
36. Ідейно-політичні засади німецького націонал-соціалізму

37. Внутрішня політика нацистського режиму (1933–1939 рр.)
38. Курс німецького націонал-соціалістичного режиму на ревізію умов Версальського мирного договору (1933–1939 рр.)
39. Внутрішньополітичний та економічний розвиток Франції у перші повоєнні роки (1918–1923 рр.)
40. Особливості економічної стабілізації у Франції (1924–1930 рр.)
41. Франція в роки світової економічної кризи
42. Народний фронт у Франції: внутрішня та зовнішня політика
43. Режим М. Прімо де Рівери в Іспанії
44. Республіканська Іспанія: внутрішня і зовнішня політика (1931–1936 рр.)
45. Громадянська війна в Іспанії та встановлення авторитарного режиму Ф. Франко
46. Формування блоку тоталітарно-мілітаристських держав (1936–1939 рр.)
47. Мюнхенська угода 1938 р. та її наслідки
48. Пакт Молотова-Ріббентропа 1939 р. та таємний додаток до нього
49. Радянсько-фінська війна та реакція країн Заходу
50. Початок Другої світової війни. Німецько-польська війна 1939 р.
51. “Дивна війна” у Європі 1939–1940 рр. Напад Німеччини на Францію.
52. Напад Німеччини на СРСР. Воєнні дії на Східному фронті (1941–1942 рр.)
53. Війна на Тихому океані (1941–1942 рр.)
54. Формування антигітлерівської коаліції. Декларація Об’єднаних Націй
55. Злам у ході війни на користь держав антигітлерівської коаліції (1942–1943 рр.)
56. Відкриття Другого фронту в Європі. Воєнні успіхи держав антигітлерівської коаліції у 1944 р.
57. Рух Опору в країнах Європи в роки Другої світової війни
58. Нацистський окупаційний режим у Європі: регіональні особливості
59. Капітуляція Німеччини. Потсдамська конференція та її рішення
60. Війна з Японією 1945 р. Завершення Другої світової війни

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

(підручники, посібники, загальні праці)

1. Газін В., Копилов А. *Новітня історія країн Європи та Америки: 1918–1945 рр.* Кам'янець-Подільський, 1997.
2. Герст Дж. *Найкоротша історія Європи.* Пер. з англ. Київ, 2021.
3. Гобсбаум Е. *Вік екстремізму: Коротка історія XX віку (1914–1991).* Пер. з англ. Київ, 2001.
4. Дейвіс Н. *Європа. Історія.* Пер. з англ. Київ, 2000.
5. Джадт Т., Снайдер Т. *Роздуми про двадцяте століття.* Київ, 2019.
6. Іваницька О. *Новітня історія країн Європи та Америки.* Київ, 2001.
7. *Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV–XX століть: навч. посіб.* За ред. Ю. Горбача. Київ, 2012.
8. Мисик Л. *Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007): навч. посіб.* Київ, 2008.
9. *Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. 1918–1945 рр.* За ред. М. Швагуляка. Львів, 2005 (2008).
10. Орлова Т. *Всесвітня історія. Історія цивілізацій.* Київ, 2012.
11. Орлова Т. *Історія сучасного світу. Навчальний посібник.* Київ, 2006.
12. Постоловський Р., Троян С., Федорак В. *Світ на зламі епох: історія кінця XIX – середини XX ст.* Київ, 2000.
13. Сич О. *Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939 рр.).* Чернівці, 2008.
14. *Суспільно-політична історія країн Європи в XX столітті.* О. Сич, А. Мінаєв. Чернівці, 2011.
15. *Сучасна історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918–2009): навч. пос. для студентів спеціальності “Історія”.* А. Бредіхин, В. Завадський. Донецьк, 2012.
16. Hart V., Carr R. *The Global 1920s: Politics, Economics and Society.* London; New York, 2016.
17. Henig R. *Versailles and after, 1919–1933.* London; New York, 2005.
18. Paxton R., Hessler J. *Europe in the Twentieth Century.* 5-th ed. Boston, 2012.
19. *Twisted Paths: Europe 1914–1945.* Ed. by R. Gerwarth. Oxford, 2008.